

PROČ PROSAZOVAT ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI ŽEN A MUŽŮ I VE VAŠEM MĚSTĚ ČI OBCI?

Mgr. Monika McGarrell Klimentová

Fórum 50 %, o.p.s | www.padesatprocent.cz

*Projekt podpořila
Nadace Open Society
Fund Praha z programu
Dejme (že)nám šanci,
který je financován
z Norských fondů.*

Procesy plánování měst často probíhají (když už probíhají) zažitým způsobem, který se dívá na většinu oblastí jako na genderově neutrální. To je však daleko od skutečnosti. Dochází k tomu, že **potřeby některých skupin zůstávají nereflektovány** (často právě žen) - skupin, které se z mnoha důvodů procesu plánování aktivně neúčastní.

Zapojování veřejnosti se často účastní muži produktivního věku, protože se setkání konají v době, kdy ženy většinou tráví čas s dětmi, apod. Potřeby žen, které pečují o děti, se navíc ve velké míře shodují s potřebami starších či hendikepovaných obyvatel. Z toho důvodu se nástroj „**gender mainstreaming**“ někdy také uvádí jako **efektivní metoda přípravy měst na proces stárnutí obyvatel**.

Tuto metodu udržitelného systematického plánování využívají evropské metropole kulturně blízké českému prostředí. Například Berlín, nejzadluženější město Evropy, s cílem tento **veřejný dluh snížit** sestavuje rozpočet na základě genderového rozpočtování - což je vlastně aplikace metody gender mainstreamingu na rozpočtovou oblast. V následujícím textu jsou proto stručně představeny hlavní argumenty, proč s uplatňováním této metody začít i v České republice

Co to je ten gender mainstreaming?

Jedná o metodu, která při plánování bere **ohled na skutečné potřeby obyvatel**. Tyto potřeby jsou často společné více skupinám – zpravidla však stejného pohlaví (např. ženy různých sociodemografických charakteristik více využívají veřejnou dopravu, a proto je dopad rozhodnutí rušit některé spoje potřeba analyzovat především z hlediska dopadu na ně). Protože navíc staví na podložených datech (což v první fázi zároveň vede ke sběru dat dělených podle pohlaví), je metodou **transparentní**.

Gender mainstreaming je **globální strategií prosazování rovnosti žen a mužů** na úrovni mezinárodních organizací, států, měst a obcí. Jako součást Amsterodamské smlouvy je **závazným principem pro členské státy EU**.

„Gender mainstreaming je (re)organizace, zdokonalování, rozvoj a vyhodnocování koncepčních procesů tím, že při nich všechny zúčastněné subjekty budou na všech úrovních a ve všech stádiích využívat perspektivu rovnosti žen a mužů.“

Definice Rady Evropy

Jaké jsou výhody uplatňování principů gender mainstreamingu v řízení a plánování města?

1. Umožňuje **identifikovat skryté nerovnosti** vedoucí k sociálním, ekonomickým a jiným problémům
2. Nabízí **způsoby řešení celospolečenských problémů** (jako např. stárnutí populace)
3. Poskytuje **objektivní základ** pro rozhodování
4. Je **srozumitelným a koncepčním** nástrojem
5. Vede k nastavení **dlouhodobých a udržitelných** politik a strategií, které:
 - mají stejný přínos pro ženy a muže
 - přispějí k genderové rovnosti
 - nebudou prohlubovat existující genderové nerovnosti
6. Nastavuje podmínky pro **transparentní a efektivní využívání zdrojů** (finančních i lidských)

Jaké jsou hlavní principy a předpoklady gender mainstreamingu?

Gender mainstreaming přináší **změnu cílů, strategií a aktivit** tak, aby se do procesu plánování a rozhodování mohli zapojit ženy a muži stejnou měrou a mohli z nich také stejnou měrou těžit.

Cílem gender mainstreamingu přitom není, aby se rovnost žen a mužů stala samostatnou oblastí působení měst a obcí, ale aby se ohled na **genderovou rovnost** stal **přirozenou součástí plánování a rozhodování ve všech oblastech**. Genderová rovnost (dopad na ni) je reflektována ve všech fázích plánování nebo rozhodování (plánování, implementace a hodnocení). Ženy

a muži se tak stávají viditelnými ve všech politických dokumentech na všech úrovních.

Gender mainstreaming vychází z **prokazatelné skutečnosti, že problémy a opatření zaměřená na jejich řešení nejsou genderově** neutrální – všechny mají rozdílný dopad na ženy a muže. Skupiny se navíc liší podle dalších charakteristik jako je věk, socioekonomické postavení, etnický původ atd.

Hlavními **předpoklady** efektivního prosazení principů gender mainstreamingu jako strategie dosažení rovných příležitostí žen a mužů jsou:

1. Vnímání metody jako průřezového nástroje, nikoli jako cíle. Nestačí tedy vytvořit samostatné oddělení či určit konkrétní osobu zodpovědnou za tuto oblast. To je v praxi často nutným začátkem, je však potřeba usilovat o to, aby byl **gender mainstreaming uplatňován napříč rozhodováním**.
2. **Proškolení** v genderové problematice, **využívání odborných konzultací** spíše než automatický předpoklad znalosti potřeb a priorit žen a mužů (rozhodování „od stolu“).
3. **Dostupnost dat tříděných podle pohlaví** a jejich využití pro vypracovávání genderových analýz.
4. **Genderová citlivost:**
 - používání genderově citlivého jazyka
 - rovný přístup žen a mužů ke službám a produktům
 - vyrovnané zastoupení mužů a žen v rozhodování (včetně výběrových a hodnotících komisí, týmů vytvářejících strategie a plány rozvoje, poroty atd.)

Gender mainstreaming je z podstaty průřezová metoda, je potřeba ji postupně prosazovat do celé struktury úřadu.

Bez čeho to půjde jen stěžít?

1. **Přijetí/záštitu politického vedení a ochota dalších aktérů ke spolupráci** (úředníci a úřednice, místní neziskové a příspěvkové organizace, veřejnost...)
2. **Podpora procesu na všech úrovních a alokace finančních prostředků**
3. **Participace znevýhodněných skupin** na procesu plánování – přípravě politik a/nebo rozdělování zdrojů

Statistiky aneb musíme ještě stále usilovat o rovnost žen a mužů, když na to máme zákony?

Neplacená práce

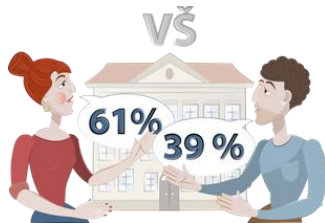
- Ženy vykonávají **většinu neplacené práce**, která **není zohledněna v ekonomických statistikách**
- Tzv. **druhá směna** (průměrně 28 hodin, tj. úvazek **0,7**)
- V ČR tráví pracující ženy neplacenou prací zhruba **2 x více času než muži**
- V ČR jsou nejvíce **ohrožené chudobou samoživitelky a samostatně žijící seniorky**

Rozhodování na úrovni místních samospráv

- **Krajské rady:** 17,8 % žen
- **Rady statutárních měst** (vč. hl. m. Prahy): 19,3 % (bez Prahy 18,1 %)
- **Starostky a primátorky:** celkem 23 %
- **Primátorky** – 8 % (Praha, Děčín)
- Starostky MČ, MO – 22 %
- Obce III. typu – 15 %
- Obce II. typu – 21 %
- Obce I. typu – 24 %

Vzdělávání

Mezi absolventy a **absolventkami VŠ** převažují ženy – v roce 2013 činil jejich poměr **61 %**

Rozdíly mezi obory: pedagogika, učitelství a sociální péče (83 % žen a 17 % mužů) → technické vědy a nauky (32 % žen a 68 % mužů)

Odměňování

- Ženy berou v **průměru o 22 %** nižší plat (průměr EU: 16,4 %)
- Odlišný plat na **stejně pozici** – průměrně **10 %**
- Na částečný úvazek pracuje v ČR **10 % žen a 2,5 % mužů**
- Nedostatek nabízených částečných úvazků dopadá na **sladování pracovního a osobního života a týká se především žen**
- Ženy mají díky péči o děti a závislé osoby **nižší důchody**
- **V EU největší propad zaměstnanosti žen - matek dětí do 6 let o 40 %**
- Zaměstnanost matek dětí do 3 let – celkem 20 %

Kde se dozvím více?

Fórum 50 %, o.p.s.

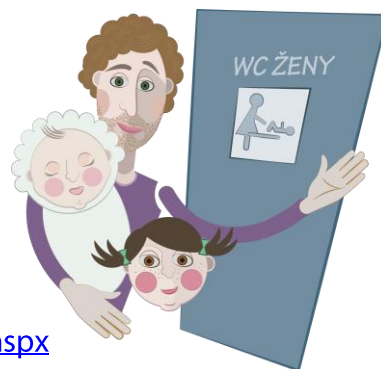
<http://padesatprocent.cz/cz/prilezitosti>

Svaz měst a obcí ČR

<http://smocr.cz/cz/oblasti-cinnosti/rovne-prilezitosti/default.aspx>

Rada evropských samospráv a regionů

<http://www.charter-equality.eu/the-charter/la-commission-permanente-en.html>

© Fórum 50 %, o.p.s

www.padesatprocent.cz

Projekt podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

norway
grants

FÓRUM 50%

Svaz měst a obcí

SMO

ČESKÉ REPUBLIKY